

Vergaderjaar 2023–2024

22 660

Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden uit de parlementen van de lidstaten van de EU en van een delegatie uit het Europees Parlement

BP/ Nr. 87

VERSLAG

Vastgesteld 19 oktober 2023

Van zondag 17 september tot en met maandag 18 september 2023 vond in Madrid, Spanje, de bijeenkomst van voorzitters van de commissies voor Europese aangelegenheden van de parlementen van de Europese Unie, hierna aangeduid als de COSAC-voorzittersbijeenkomst, plaats. Naast de genoemde delegaties namen ook delegaties van de nationale parlementen van de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie deel als waarnemer, evenals delegaties van de Raad van de Europese Unie en van de Europese Commissie. De Nederlandse delegatie naar deze conferentie bestond uit Bastiaan van Apeldoorn (SP), voorzitter van de commissie voor Europese Zaken van de Eerste Kamer, en Raoul Boucke (D66), ondervoorzitter van de commissie Europese Zaken van de Tweede Kamer. De ambtelijke ondersteuning bestond uit Van den Driessche (Eerste Kamer) en Timmer (Tweede Kamer). Om logistieke redenen was de delegatie genoodzaakt de bijeenkomst vroegtijdig te verlaten, waardoor de derde sessie over Europese actualiteiten niet is bijgewoond. De delegatie brengt als volgt verslag uit.¹

Opening van de vergadering

De conferentie werd geopend door de heer José Ignacio Landaluce Calleja, lid van de Spaanse senaat, die iedereen van harte welkom heette tijdens dit tweede evenement van de parlementaire dimensie van het Spaanse EU-voorzitterschap, na de conferentie in juli in León over parlementarisme. Vervolgens gaf mevrouw Francina Armengol Socías, Voorzitter van het Spaanse Huis van Afgevaardigden, een welkomstspeech. Hierin gaf zij aan dat dit het vijfde EU-voorzitterschap was dat Spanje organiseert en dat er veel veranderd is in de afgelopen tien jaar: het VK heeft de EU verlaten, er is een COVID-crisis geweest, er is oorlog op het continent en er is een klimaatcrisis. Zij noemde vervolgens de prioriteiten van het Spaanse EU-voorzitterschap: herindustrialisatie van de EU om strategische autonomie te bereiken, de Russische invasie van Oekraïne, het economisch herstel gebaseerd op ecologische transitie, en

¹ De documenten bij deze plenaire vergadering zijn te raadplegen op de website van IPEX: <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac/home>.

sociale en economische rechtvaardigheid voor burgers. Ook noemde zij het initiatief van Vicevoorzitter van het Europees Parlement Karas om een charter inzake parlementarisme vast te stellen tijdens de Conferentie van Kamervoorzitters van de EU-parlementen, die in april 2024 onder Spaans voorzitterschap plaats zal vinden. Hierna verwelkomde de voorzitter van de Spaanse senaat, de heer Pedro Rollán Ojeda, de commissievoorzitters in de Senaat. Hij sprak over het belang van COSAC in de afgelopen jaren, en over de grote uitdagingen die de EU te wachten staan.

Procedurele zaken

De heer **Van Apeldoorn** werd, samen met enkele andere nieuwe voorzitters van de commissies Europese Zaken, welkom geheten. Uitgelegd werd dat vanwege de Spaanse verkiezingen op 23 juli jl. en omdat de gezamenlijke vergadering van de Spaanse Cortes Generales nog niet formeel heeft plaatsgevonden nadien, het programma licht gewijzigd is. De inhoud van het tweejaarlijkse rapport, dat tijdens de plenaire COSAC-vergadering zal worden vastgesteld, is medegedeeld. De onderwerpen betreffen de rol van nationale parlementen met het oog op het Europese doel van open strategische autonomie, de omgang met energiebeleid en de Russische invasie van Oekraïne. Ook is gesproken over de mogelijke verlenging van de termijn van het permanente lid van het COSAC-secretariaat, de heer Bruno Dias Pinheiro, tot 2024–2025. Tot 5 november 2023 kunnen zich tegenkandidaten melden en tijdens de plenaire sessie van COSAC in november zal hierover definitief besloten worden. Ten slotte is gemeld dat alle parlementen akkoord zijn met de financiering van COSAC in 2024–2025.

Sessie I: Prioriteiten van het Spaanse EU-voorzitterschap

Waarnemend Minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en coöperatie, José Manuel Albares Bueno, gaf aan dat nationale parlementen een belangrijke rol spelen in de EU, evenals de COSAC. Hij lichtte toe dat sociale zaken, milieu, economie en recht centraal staan in het Spaanse parlement. Daarnaast zijn Oekraïne en het uitbreidingsproces van de EU belangrijke onderwerpen. Hij ging in op de prioriteiten van het Spaanse EU-voorzitterschap:

- Groene herindustrialisatie en strategische autonomie in Europa. Geen fort Europa maar openheid. Belangrijke onderwerpen hierbij zijn de kritieke grondstoffen, kunstmatige intelligentie en de nauwe banden tussen de EU en Latijns Amerika.
- Voortgang maken bij de groene transitie en klimaatverandering tegengaan, verminderen van energie afhankelijkheid en verlagen van rekeningen, energie-armoede uitroeien.
- Grottere sociale en economische rechtvaardigheid. De Europese begroting en de nieuwe en eerlijkere begrotingsregels staan hierbij centraal. Er is een meer inclusieve Unie nodig.
- Het hooghouden van de Europese eenheid in tijden van geopolitieke spanning. Onze waarden worden aangevallen van buiten de EU en ook binnen onze maatschappijen. Deze moeten beschermd worden. Oekraïne verdient blijvende steun, ook in het kader van Europese integratie, net als de Westelijke Balkan. De EU moet echter wel effectief blijven na eventuele uitbreiding, aldus Minister Albares Bueno.

De eerste interventie kwam van de heer Othmar Karas, eerste vicevoorzitter van het Europees Parlement. Hij benoemde dat Europa onder druk staat en dat er veel simultane crises plaatsvinden. Het antwoord is niet eenvoudig, en het Spaanse voorzitterschap heeft een cruciale rol bij het vinden van oplossingen nog voor de Europese verkiezingen. Er moet nog veel wetgeving afgerond worden voor het eind van dit mandaat, zoals het

asielpact, de tussentijdse herziening van het meerjarig financieel kader en het fit for 55 pakket. Ten slotte noemde hij dat het Europees Parlement onlangs het verslag over parlementarisme heeft aangenomen. Dit is een stap in de richting van een charter over parlementarisme, dat aangenomen zal worden tijdens de Voorzittersconferentie in Madrid volgend jaar.

Verschillende delegaties namen het woord. Er werd gesproken over onder andere het belang van de interne markt. Ook werden verschillende voorstellen gedaan in het kader van EU-uitbreiding. Veel delegaties noemden het belang van het asiel- en migratiepact. De Roemeense en Bulgaarse delegatie noemden het belang van toetreding tot Schengen van beide landen. Het lid **Boucke** dankte het Spaanse EU-voorzitterschap voor de prioriteiten en noemde dat naast de klimaatcrisis er ook een energiecrisis is. We hebben schone betaalbare energie nodig. Wetgeving over kritieke grondstoffen is hierbij van groot belang, onder andere voor de ondersteuning bij energieopslag en de groene transitie. Daarom het verzoek aan het Spaanse EU-voorzitterschap om de wetgeving over kritieke grondstoffen af te ronden vóór het einde van het voorzitterschap. In zijn antwoord benadrukte Minister Albares Bueno onder andere het belang van hernieuwbare energiebronnen bij de ecologische transitie en sprak de hoop uit dat de oplossing van het Iberisch schiereiland een Europese oplossing zal worden.

Sessie II: De toekomst van Oekraïne in Europa

De tweede sessie betrof de toekomst van Oekraïne in Europa. De sessie werd ingeleid door de voorzitter van de commissie voor de integratie van Oekraïne in de EU van het Oekraïense parlement, de Verkhovna Rada, mevrouw Ivanna Klymush-Tsintsadze. Klymush-Tsintsadze bedankte de aanwezigen voor alle steun en concrete hulp die Oekraïne tot nu heeft gekregen. Zij benadrukte dat er nu drie doelstellingen waren voor de toekomst: ten eerste om de oorlog te winnen, ten tweede om het land opnieuw op te bouwen en ten derde om lid te worden van zowel de EU als de NAVO. Eenheid tussen Oekraïne en de EU is nodig om samen te werken naar deze gezamenlijke doelen. Dat is mogelijk wanneer geloof in gezamenlijke waarden zoals rechtsstatelijkheid en territoriale integriteit voorop staan, en de overtuiging dat dictatorschap in Europa geen plaats heeft. Tot slot pleitte zij voor goedkeuring voor de volgende stap in de integratie in december 2023, namelijk de start van de onderhandelingen. Dat zou Oekraïne helpen om sneller de nodige aanpassingen te doen om te kunnen toetreden. Toetreding zou zowel Oekraïne als de EU sterker maken.

Vervolgens sprak de voorzitter van de commissie voor Europese Zaken van het Zweedse parlement de heer Hans Wallmark. Wallmark onderstreepte dat er momenteel in Europa een grootschalige oorlog gaande is en dat we er rekening mee moeten houden dat we nog decennia de gevolgen van de houding van Rusland zullen ervaren. De huidige Russische agressie in Oekraïne is een aanval op de op regels gebaseerde internationale orde en is daarom een gezamenlijk punt van zorg. Wallmark noemde de concrete steun die Europa en Zweden momenteel aan Oekraïne bieden en prees de voortgang van Oekraïne in tegemoetkoming van de vereisten voor toetreding tot de EU. Hij pleitte tot slot ook voor toetreding van Oekraïne en Zweden tot de NAVO. In het debat dat erop volgde kwamen verschillende onderwerpen aan de orde, waaronder de toetreding tot de EU, de gevolgen ervan voor de EU en mogelijke hervorming van de EU. Daarnaast noemden veel delegatie in het debat ook de aanval op de Europese veiligheid, de voorwaarden voor vrede en de inzet van bevroren Russische tegoeden.

Van Apeldoorn wees erop dat Oekraïne al deel uitmaakt van de Europese familie als lid van de Raad van Europa. Het gewenste EU-lidmaatschap van Oekraïne zou echter nog lang kunnen duren, omdat aan de vereiste criteria moet worden voldaan. Tegelijk gaan stemmen op dat bij uitbreiding ook drastische hervormingen van de EU nodig zijn, waaronder in relatie tot de handhaving van de rule of law in de EU, de besluitvormingsprocedures en het budget. Gelet op deze achtergrond vroeg hij te reflecteren op mogelijke alternatieve vormen van nauwe, strategische samenwerking met Oekraïne, in het geval het door te lopen proces niet snel tot toetreding zou leiden.

Namens de delegatie,

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken van de Eerste Kamer,
Van Apeldoorn

De ondervoorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken van de Tweede Kamer,
Boucke